

Onlinerejse til Irland - onsdag den 24. januar 2024

PROGRAM

Fra kl. 10.00 til 11.00 er linket åbent til at prøve at komme på Zoom-programmet, hvis man ikke har prøvet det før. Hvis det driller, kan du ringe på tlf. 70 26 36 66

Fra kl. 13.30 er samme link åbent til, at man kan koble sig på rejsen til løs samtale

14.00 Introduktion v. DEO's stifter Finn Ellegaard

14.05 Introvideo om Irland

14.22 Introduktion til Irland v. **Sara Dybris McQuaid**: politiske og kulturelle spørgsmål i det "nye" Irland.

14.55 Pause

Gap of Dunloe, et smalt bjergpas, der løber nord-syd i County Kerry, og adskiller MacGillycuddy's Reeks-bjergkæden i vest fra Purple Mountain Group-kæden i øst.

Galway

15.05 Sara McQuaid besvarer spørgsmål og laver introduktion til interviewet m. **Lesley Veronica** fra **Green Party** i Nordirland

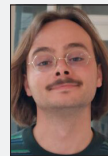
15.25 Afspilning af interview m. Lesley Veronica og diskussion med spørgsmål fra deltagerne

15.48 Genvisning af introvideo

16.05 Oplæg v. Sara Dybris McQuaid om forening mellem Nordirland og Republikken Irland

16.20 Afrunding v. Sara Dybris McQuaid med mulighed for spørgsmål og fri snak

16.30 Afslutning v. Finn Ellegaard

Rejsen ledes af projektansvarlig for onlinerejser **Marcus Popov**. Marcus er uddannet idéhistoriker fra Aarhus Universitet.

DEO skaber EU-debat

info@deo.dk ■ tlf. 70 26 36 66 ■ www.deo.dk

Grafton Street med St. Ann's Church i Dublin

IRLAND I TAL

Befolkningstal: 5.281.600

Areal: 70.273 km²

Hovestad: Dublin

Største byer: Dublin (1.3 mio.),
Cork (220.000), Limerick (102.000),
Galway (86.000)

Religion: katolikker (68,8%),
ingen religion (14,8%), Islam (1,6%),
hinduisme (0,7%), uspecificeret (7,1%)

BNP: 722.929 milliarder USD
(pr. indbygger: 137.638 USD)

Medlemskab af EU: 1973

Kort om Republikken Irlands historie

Øen Irland har været beboet i mere end 33.000 år. Fra stenalderen og frem var øen primært beboet af keltiske gælisktalende klaner og kongeriger, der dominerede – med korte afbrydelser af vikingerne og normannerne – frem til 1600-tallet, hvor landet kom under den britiske krone.

Forholdet til netop Storbritannien og det afledte modsætningsforhold mellem de irske katolikker og den protestantiske kolonimagt skulle blive dominerende for de følgende århundreder. Tiden under den britiske krone var nemlig præget af kolonisering, fortrængning og forarming af de katolske gælisktalende irere, som herefter så sig selv blive marginaliseret af det protestantiske mindretal fra Storbritannien. De oprindelige irere blev forvist væk fra de store byer, ud til vestkysten, og kunne fra 1600-tallet og frem til 1800-tallet ikke besidde ejendom, ligesom de også oplevede en lang række andre omfattende restriktioner.

Flere oprør og vedvarende politisk pres førte først til opblødningen af restriktionerne i midten af 1800-tallet, mens Irland senere fik hjemmestyre, omend stadig under den britiske krone, i 1914. **Påskeoprøret i 1916** og det hårde britiske modsvar førte til, at Irland i **december 1921** fik sin uafhængighed – først som en del af det britiske "Commonwealth", som det forlod i 1948.

Dublin efter påskeoprøret, april 1916

Gælisk	Engelsk
Dia dhuit	Hello
Slán	Goodbye
Conas atá tú ?	How are you?
Fáilte	Welcome
Go raibh maith agat	Thank you
Maidin mhaith	Good morning
Oíche mhaith	Good night

Hvem taler gælisk?

I Irland er der historisk set også blevet talt *gælisk*, et keltisk sprog, men sproget er efter landets uafhængighed aldrig for alvor blevet en del af de irske borgeres dagligdag. I begyndelsen af 1800-tallet var der 800.000 gælisktalende, mens antallet efter kartoffelpesten og hungersnøden faldt til 320.000. I dag anslår man, at op mod 70.000 taler sproget til daglig.

I betragtning af, at der undervises i gælisk på alle landets folkeskoler, gymnasier og universiteter, er det nok et skuffende tal for de irske myndigheder. Paradoksalt nok betyder det også, at der faktisk var flere gælisktalende, da Irland var under den britiske krone. Urbanisering og tilflytning til de store og traditionelt set engelsktalende byer, det komplekse og utilgængelige gæliske sprog samt dårlig undervisning nævnes ofte som årsagerne. Det er primært i de afsidesliggende vestlige områder, *Gaeltacht*, at man i dag kan møde gælisktalende.

Emigration og Irland

Det anslås, at i alt 10 mio. irere igennem historien er emigreret væk fra øen, og at omkring 80 millioner mennesker i hele verden kan spore deres aner tilbage til øen. Det er derfor ingen underdrivelse at sige, at Irlands historie i høj grad er præget af de mange immigrationsbølger, der har været i landet.

Irske emigranter ankommer til Ellis Island i New York.

Hungersnød og masseudvandring i 1800-tallet

I starten af 1800-tallet var øens befolkning på sit højeste med ca. 8 millioner indbyggere. Emigrationen væk fra landet var på det her tidspunkt allerede støt stigende, da kartoffelpesten og ikke mindst den britiske kolonimagts undertrykkelse medførte en omfattende hungersnød. Det påvirkede særligt de sydøstlige områder, hvor det var umuligt at dyrke alternative afgrøder. Katastrofen havde omfattende konsekvenser: Fra midten af 1840'erne og 10 år frem mistede 1 million irere livet, mens samtidig ca. 1 million emigrerede. De mest populære destinationer var som regel andre engelsktalende lande, eks. England, Skotland, Canada, USA og Australien, men også Argentina og Uruguay så et stort antal irske indvandrere. Ofte koncentrerede diasporaerne sig i storbyer som Liverpool, Boston og Melbourne.

I overvejende grad var det de unge i familien, der forlod deres hjem for at tage lavtbetalt og hårdt fysisk arbejde under kummerlige vilkår i de nye lande – ofte med det formål først og fremmest at spare op og finansiere eventuelle søskendes eller andre yngre familiemedlemmers rejser væk. Forlod man landet, blev det markeret som en begravelse; det var meget få, der blev forbundet med deres ældre slægtninge igen.

Emigration i det 20. og 21. århundrede

Emigrationen fortsatte efterfølgende: I starten af det 20. århundrede var Irlands befolkningstal på lidt over 3 millioner, dvs. under det halve af, hvad den var, da den var på sit højeste i 1800-tallet. I det 20. århundrede har der særligt været to store emigrationsbølger; hhv. i 1950'erne, hvor 500.000 emigrerede, samt i 1980'erne hvor det samlede tal lå på 450.000. I det 21. århundrede så vi en ny immigrationsbølge tage fat. Det skete som følge af finanskrisen i 2008, der satte en brat stopper for det enorme økonomiske boom, der var begyndt i 1990'erne. Den seneste migrationsbølge adskiller sig fra de foregående på mange måder; udvandrerne er højtuddannede, får vellønnet arbejde i de nye værtslande, og så vender de ofte hjem igen.

På grund af blandt andet deres størrelse, driftighed og til tider store indflydelse i lokalmiljøer og i politik har de irske diasporaer ofte formået at sætte et synligt præg på værtslandene. Den største kliche er vel nok de mange irske pubber, der findes i verden, hvor man forsøger at genskabe den irske pub med alt, hvad det omfatter af levende musik, dagligstue-stemning – og ikke mindst udskænkning af den mørke stout-øl Guinness. Den traditionsrige "St. Patrick's Day" fejres også i stor stil, bl.a. i New York og Liverpool. Men det irske aftryk ses faktisk også mere subtilt: Eksil-forfattere som eksempelvis James Joyce, Samuel Beckett, W.B. Yeats, Oscar Wilde og Maeve Brennan har alle sat et stort aftryk på det 20. århundredes verdenslitteratur.

Kirkens svindende magt

Irland har gennemgået en omfattende sekularisering de sidste tre årtier. Det sker efter flere årtier fra landets uafhængighed, hvor den katolske kirke har rådet over en omfattende formel og uformel magt i irsk politik og samfund.

Frem til 1980 var det ulovligt at forhandle præventionsmidler, og kirkens store betydning for familie- og privatlivet ses også i det, at det først blev tilladt at blive skilt i 1995, mens abortforbuddet blev afskaffet i 2018. Begge beslutninger blev taget på baggrund af folkeafstemninger: I 1995 var flertallet for afskaffelse på 50,28% – og dermed ganske snævert – mens det i 2018 var noget større og på 66%. Det store flertal for afskaffelsen af abort overraskede stort, da de fleste opinionsundersøgelser havde vist et snævert flertal. Opinionskiftet skal bl.a. ses i lyset af mange ulykkelige dødsfald under fødslen, hvor sundhedsvæsenet kunne, men ikke havde hjemmel til at gribe ind og redde kvindernes liv ved abort.

De nye politikker på området peger også mod en mere grundlæggende tendens, som taoiseach (premierminister) Leo Varadkar og mange andre har betegnet som en "quiet revolution", en stille revolution. Kirken har simpelthen mistet sin autoritet i det irske samfund. Den stille revolution er blevet skubbet godt i gang af bl.a. et aktivt civilsamfund, medierne, og et autoritetstab i kirken efter en række uhyrlige sager om misbrug i kirkens institutioner, der har omfattet systematiske overgreb mod samfundets svageste.

Sinn Féin: Stort politisk skred

Ganske bemærkelsesværdigt er det politiske parti *Sinn Féin* i de senere år blevet mainstream. Under "the troubles" i Nordirland var partiet tæt knyttet til en række paramilitære organisationer og blev betragtet som værende ganske ekstreme og uden reel indflydelse i irsk mainstream-politik. Men det har ændret sig med det generelle politiske skred, der har ramt de to etablerede partier *Fianna Fáil* og *Fine Gael*, der skiftevis har regeret republikken siden uafhængigheden i 1921.

De to partier har sammen været med til at præge den grundlæggende borgerlige politik, der er blevet ført i Irland siden uafhængigheden. Men i 2016 og 2020 fik Sinn Féin hhv. 13,8% og 24,5% af stemmerne ved bl.a. at sætte fokus på social- og boligpolitik. Efter finanskrisen er Irland nemlig blevet ramt af stigende ulighed samt boligmangel og voldsomt stigende boligpriser. Selvom valgresultaterne ikke var gode nok for Sinn Féin til, at de kunne danne regering, er der mange, der forventer, at det måske kan blive muligt ved næste valg, der skal afholdes senest i foråret 2025

Stolte og levende musiktraditioner

Det er næsten umuligt at tale om Irland uden at komme ind på landets musik, for den irske traditionelle folkemusik er kendt verden over for sin meget karakteristiske lyd. Som regel høres violin, sækkepibe, den irske harpe og harmonikaen concertina, og lyrikken omhandler det mellem menneskelige og tager ofte afsæt i folkefortællinger og -sagn. Og så er musiktraditionen den dag i dag absolut levende og under evig nyfortolkning.

Af vigtige traditionelle grupper bør *The Dubliners*, *The Chieftains* og *The Pogues* nævnes.

Førstnævnte var aktiv i hele 50 år og gjorde en stor indsats for populariseringen af den irske musik for et globalt publikum. Sidstnævnte brød igennem i slutningen af 1980'erne med en forfriskende blanding af moderne punkrock og irsk folkemusik, der aktualiserede de gamle klassikere for nye generationer. Men Irland har også produceret en lang række store kunstnere, som ikke direkte tager udgangspunkt i den traditionelle folkemusik, eks. *Sinéad O'Connor*, *U2*, *Enya*, *Thin Lizzy*, *The Cranberries* og *My Bloody Valentine*.

I dagens introvideo hører vi en bred pallet af musik fra landet:

- The Dubliners: Rocky Road to Dublin
- The Pogues: A Pair of Brown Eyes
- Enya: Orinoco Flow
- Sinéad O'Connor: Nothing Compares 2 U

Mad og Drikke:

Guinness

Udover selvfølgelig sort te er nationaldrikken uden tvivl den cremede stout Guinness, som brygges hos *St. James's Gate Brewery* i Dublin. Den sorte farve skyldes, at den er brygget på bl.a. byg og malt, mens dens unikke cremede konsistens kommer af, at der tilføres nitrogen i den.

Whisky

Irland og Skotland kæmper en kamp om at være det største whisky-eksporterende land i verden. Forskellen mellem den irske og den skotske whisky er, at den irske destilleres endnu en gang – det vil sige hele tre gange. Det bidrager til en mere afrundet og mindre røget smag end den skotske.

Af de mest kendte irske whiskyer kan bl.a. *Jameson*, *Tullamore Dew*, *Glendalough* og *Connemara* nævnes.

Irish Stew

"Irish Stew" er vel den nok mest kendte ret fra Irland. Det er en langtidssimret ret med eks. løg, gulerødder, kartofler og lam eller får, som Irland er storproducent af. En skøn ret, der især gør sig godt til den mørke vintertid.

Irish Breakfast

Lidt á la en "English Breakfast" består den irske morgenmad af en lang række forskellige kødprodukter: bacon, svinepølser, blodpølse, "white pudding" (en patéagtig pølse på svinekød). Derudover indgår kartofler, æg, svampe, bønner og tomater ofte i denne omfattende morgenmadsservering. Det samlede produkt sikrer, at man garanteret er mæt helt frem til aftensmad.

